

кожної людини у збереження різних культур і природних багатств.	безпечного життя, запобігання стихіям.
---	--

Навчальні програми та підручники, хоча і створюють дидактичне забезпечення процесу формування екологічної культури молодших школярів у процесі навчання, проте його недостатньо. Оскільки предмети початкової школи мають значні можливості для екологізації змісту навчання, то вони розглядаються як ефективний засіб виховання у школярів любові до природи, розуміння необхідності її охорони. Вивчення таких предметів, як українська мова, літературне читання, образотворче мистецтво, трудове навчання, музика і співи сприяє художньому засвоєнню природничої та соціальної дійсності, розвитку моральних і естетичних відносин учнів, їх вміння виражати своє особисте ставлення до природи творчими засобами. Варто, на нашу думку, звернути увагу на практичні можливості уроків української мови щодо екологічного виховання.

Управління діяльністю молодших школярів при формуванні у них екологічної культури під час проведення уроків у початковій школі вчителі можуть здійснювати за допомогою різних педагогічних засобів. Насамперед, за допомогою різних навчальних завдань, інструкцій, питань, вправ, естетичних бесід. Учням можуть бути запропоновані виконання вправ, переказування прослуханого чи прочитаного тексту за поданим планом, складання розповіді на основі спостережень, власного досвіду, за малюнком, серією малюнків, заданим початком, початком і кінцівкою, зміст яких має природничий характер.

Стимулюють розвиток екологічного мислення учнів такі прийоми як: аналіз та моделювання ситуацій, дискусії, розв'язання проблемних практичних завдань, побудова асоціацій, ланцюгів протиріч тощо. У процесі спільної діяльності учні здобувають персональний досвід роботи в команді, взаємопідтримки й взаємонавчання, вчаться узгоджувати свої дії з іншими учасниками, аргументувати свої думки фактами, прикладами.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <http://osvita.ua/>
2. Маршицька В.В. Сутнісні характеристики екологічної компетентності учнів початкової школи. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: [зб. наук. праць]. Київ, 2005. Кн. 2. Вип. 8. С. 20 – 26.
3. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Я у світі. 3 – 4 клас URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

ДУФИНЕЦЬ А.Є.
БРИЖАК Н. Ю.,
Мукачівський державний університет, Україна

МЕТОДИ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПОНЯТЬ СУЧАСНОЇ ДИДАКТИКИ

Одним із основних напрямів в роботі сучасної школи є вдосконалення освітнього процесу, а в цьому вирішальне місце належить ретельно продуманій, науково обґрунтованій системі роботи на всіх ланках освіти. В інтенсифікації

освітнього процесу велика роль відводиться вдосконаленню організаційних форм, в яких протікає навчальний процес а також методів і прийомів. Серед основних умов, які визначають ефективність викладання й учіння, особливе місце посідають методи навчання, адже вони безпосередньо формують і визначають характер взаємин педагогів і учнів, суттєво впливають на формування стосунків між ними.

У Законі України «Про освіту» зазначено, що педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на вільний вибір методів, виявлення педагогічної ініціативи.

У дидактиці існує багато різноманітних підходів до виявлення сутності методів навчання, їх визначень, структури, що породжує проблему їх класифікації. Значний внесок у розвиток теорії методів навчання зробили А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, Є. Голант, М. Данилов, Б. Єсипов, М. Лернер, В. Паламарчук, О., Савченко М. Скаткін, Г.Товканець та ін.

На думку багатьох дослідників (Ю. Бабанський, М. Махмутов, В. Онищук, О. Савченко, М.Фіцула, Т. Шамова, Т. Щукіна та ін.), основними критеріями класифікації методів навчання є дидактична мета, джерела знань, логіка засвоєння навчального матеріалу, рівень самостійності учнів. Та оскільки навчання є діалектичним процесом і перебуває в постійному русі, надати перевагу одному з критеріїв можна лише враховуючи всі аспекти конкретної педагогічної ситуації. Проблему системи методів навчання слід розв'язувати не тільки через створення єдиної комплексної багатовимірної класифікації, а й шляхом обґрунтування цілої низки класифікацій, які б адекватно відображали завдання і зміст цілісного процесу навчання.

Говорячи про методи слід детально ознайомитися з самим поняттям цього слова. Поняття метод дослівно (з грецького – *methodos*) перекладається як дослідження, спосіб, шлях досягнення мети. В педагогічній літературі зустрічається різноманітні тлумачення поняття методу навчання. Розглянемо деякі з них:

За «Українським педагогічним словником» С. Гончаренка метод навчання – це упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямовані на розв'язання навчально - виховних завдань [2].

У «Енциклопедії освіти» наводиться таке означення: метод навчання – спосіб отримання інформації та оволодіння учнями уміньми і навичками; спосіб спільної діяльності вчителя і учнів, керівництва навчально-пізнавальною діяльністю учнів; сукупність упорядкованих прийомів, дій і операцій, достатніх для отримання результатів спільної діяльності вчителя і учнів; спосіб і форма руху змісту навчального матеріалу за правилами індуктивної чи дедуктивної логіки його розгортання; спосіб і рівень руху пізнавальної самостійності й активності учнів, спосіб стимулювання і мотивації учіння, спосіб емоційних переживань, спосіб формування оцінних суджень [1].

Великий тлумачний словник сучасної української мови метод трактує як прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності [3, с. 522].

Метод навчання, на думку Г.Товканець – взаємопов'язана діяльність викладача та учнів, спрямована на засвоєння учнями системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток [5, с. 122].

У дидактиці й методиці методи навчання визначаються як:

– об'єднана в одне ціле діяльність учителя й учнів, спрямована на засвоєння мовних знань, умінь і навичок, на організацію пізнавальної діяльності учнів (І. Олійника);

– система методичних прийомів, побудова яких визначається цілями навчання, загально дидактичними принципами, характером навчального матеріалу і особливостями джерел навчальної інформації (Є. Ітельсона);

– складна педагогічна категорія, завдяки якій реалізуються всі функції навчання: освітня, виховна, розвивальна, спонукальна, контрольна корекційна (М. Пентилюк) [4].

Відсутність загальноприйнятого підходу до трактування методу навчання можна пояснити тим, що дидактичний метод – багатовимірне педагогічне явище, тобто характеризується багатьма особливостями, розглядається з різних сторін, охоплює різні відношення, які існують у навчально-виховному процесі.

Отже, велика кількість цих тлумачень тільки підтверджує те, що методи – це досить складне педагогічне явище в якому відображаються принципи, зміст, цілі, мета та форми навчання.

Як бачимо, трактування поняття «метод навчання» досить різне, але більшість авторів схильні вважати методи навчання способом досягнення навчальної мети, який передбачає єдність навчальної діяльності вчителя й учнів.

Отже, методи навчання є складним, багатовимірним педагогічним явищем, у якому відображаються об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємозворотний: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичного втілення.

Список використаної літератури

1. Бондар С. П. Методи навчання / С. П. Бондар // Енциклопедія освіти/ Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 492–494.
2. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. / С. Гончаренко. – Вид. 2-е, доп. і випр. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
4. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я. Савченко – К.: Генеза, 1999. – 368с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 3-тє вид., стер. – К. : Академвидав, 2009. – 560 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>